

RABBİM ALLAH DE, SONRA DOSDOĞRU OL!*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي حَاجَةِ الْعَبْدِ مَا دَامَ الْعَبْدُ
فِي حَاجَةِ أَخِيهِ

(طب. عن أبي هريرة؛ سمويه، طب. ع. ن زيد بن ثابت)

RE. 487/1 (*Lâ yezâlu'llâhu teâlâ fî hâceti'l-abdi, mâ dâme'l- abdü fî hâceti ahîhi.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlelerinden razı olsun... Dünya ve âhiretin hayırlarına cümlelerinizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup tefeyyüz etmek üzere burada toplandık. Okuyacağımız hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının –ki hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi hazretleri cem ve telif eylemiştir– 487. sayfasının başından itibaren yer alıyor. Metinlerini merak eden, ilgili, ilme meraklı kardeşlerimiz oradan takip edebilirler, ezberleyebilirler, bakabilirler.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce bu mübarek sözleri söylemiş olan Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun; ona bağlılığımızın, ümmetliğimizin, sevgimizin, saygımızın nişanesi olsun diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahbabının ruhlarına ve sâir enbiyâ ve mürselînin ervahına ve hasseten evliyâullahın ve Ümmet-i Muhammed'in müridleri olan Efendimiz'den bugüne kadar güzerân eylemiş, zaman içinde Ümmet-i Muhammed'e ilim öğretmiş, irşad etmiş olan sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diyerek, mallarını canlarını ortaya koyarak, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışarak fethetmiş ve bize emanet bırakmış olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz hadîs-i şerîfleri diyar diyar gezip, toplayıp, kitaplar haline getiren alimlerin ve râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; şu içinde ibadet ettiğimiz, hadis okuduğumuz mâbedin, mescidin yapılmasına ve yaşamasına katkısı bulunmuş olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere tatil gününde tatilini terk edip pikniğini, gezintisini terk edip, burada Efendimiz'in hadislerini duyacağım diye fedakârlık yaparak gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Peygamber Efendimiz'in şefaatine erelim, onun sünnetini ihyâ edelim, sünnetini ihyâ edenlere verilecek yüzlerce şehid sevabını kazanalım, dünya ve ahiret saadetine erelim diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup öyle başlayalım!

.....

a. Müslüman Kardeşinin Yardımına Koşmak

Mukaddimede metnini okuduğum hadis-i şerifi Taberânî Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş, Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan da bir başka rivayet var. SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

لَا يَزَالُ اللَّهُ تَعَالَى فِي حَاجَةِ الْعَبْدِ مَا دَامَ الْعَبْدُ
فِي حَاجَةِ أَخِيهِ

RE. 487/1 (*Lâ yezâlu'llàhu teâlâ fî hâceti'l-abdi, mâ dâme'l-abdü fî hâceti ahîhi.*)

(*Lâ yezâlu'llàhu teâlâ fî hâceti'l-abdi*) “Allahu Teâlâ daima kulun ihtiyacını görmek, hacetini reva etmek, işlerini görüp bitirmek, isteklerini ihsan etmekte devam eder; (*mâ dâme'l-abdü fî hâceti ahîhi*) kul müslüman kardeşinin hacetini, ihtiyacını gidermek hususunda sa'y u gayret ettiği müddetçe...”

---

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.118, no:4801; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.91, no:7560; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.353, no:13723; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.VIII, s.197, no:2467; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Âliyye*, c.III, s.285, no:1027; Zeyd ibn-i Sâbit RA'dan.

Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.404, no:2793; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.335, no:852; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.118, no:4802; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.63, no:178; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.309, no:7287; Dâra Kutnî, *İlel*, c.X, s.186; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.353, no:13724; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.271; Ubeyd ibn-i Umeyr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.697, no:16480; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.138, no:17770.

Müslüman kul, müslüman kardeşinin ihtiyacını düşünür, sıkıntısını anlar, yardımını murat eder; bunun için gayrete gelir, bu yolda yürürse... Yürüdüğü müddetçe Allah da onun işlerini bitirir, ihtiyaçlarını giderir, hacetlerini reva eder, dileklerini kabul eder. Allah da ona yardım eder, onun dünya ve ahiret muratlarını kendisine ihsan eder. Şart; o kulun müslüman kardeşinin ihtiyacında koşturması.

“—Sen misin benim kuluma benim rızamı kazanmak için yardımı düşünen, ben de o halde sana yardım edeyim!” diye Allah yardım ediyor.

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını, yardımını kazanmanın bazı kestirme yolları varmış. İnsan elini açar:

“—Yâ Rabbi! Bana şunu ver. Yâ Rabbi! Çok sıkıştım, şu ihtiyacım var, bana bunu ihsan eyle... Aman daraldım yâ Rabbi! Medet Allah'ım!” der.

Ama duaların kabul olmama sebepleri de olur. Yani duaları Allah kabul edecek; genel kaide bu! Ama duaların kabul olmama sebepleri de vardır. O kabul olmama sebeplerinden bir tanesi kişinin üzerinde bulunabilir. Meselâ, kendisine itaat vecibe olan büyüğüne itaat etmeyen kimsenin duası kabul olmaz. Âsi olduğundan kabul olmaz. Anasına babasına âsi olan evladın duası kabul olmaz. Allah'ın genel kaidesi, kulun duasına icabet etmektir ama o cezalı...

Biz dünya kanunlarında da bir insanın yaşaması için helikopter gönderiyoruz, diyar diyar doktor sağlıyoruz, Amerika'dan ilaç getirtiyoruz... Bir insan yaşasın diye...

Peki, kanun bazı insanları darağacında niye sallandırmış?

Öbür adamı yaşatmak için bütün hastaneleri, polisleri seferber ediyor, koşturuyor. Bu adam belki yaşar, ameliyat olacak, “Aman hastaneye çabuk yetişsin! Aman acele kan aranıyor! Sıfır grubu Rh- Negatif acele taze kana ihtiyaç var!” Radyolar, televizyonlar, her taraf seferber oldu. Neden?

“—Bu adam yaşasın!” diye.

Peki, sen adamların yaşamasını bu kadar istiyorsan, buradaki adamı ipe niye sallandırırıyorsun?

“—Kabahati var da ondan.” diyoruz ya...

Kanunlarda var ya hani...

Mânevî hayatın da cezaları var. Peygamber Efendimiz bir hadîs- i şerîfnde buyuruyor ki:

“—Kul işlediği bir kabahatten, günahdan dolayı yazılmış rızkından mahrum olur.”

Buyur! Rızık gelir insana, çünkü rızkını yazmış Allah sana. Tamam ama cezalı, günah işledi... Demek ki, “Sen misin o günahı işleyen, ben de sana şu yazdığım rızık kestim.” deniyor. Hadisten anlıyoruz. Bize mânevî hayatın esrarını öğreten Peygamber Efendimiz, nakleden Peygamber Efendimiz, onun hadîs-i şerîfinden anlıyoruz.

Demek ki dua kabul olur veya olmaz. Duanın kabul olma şartlarını insan iyi bilmeli. Hem edepsiz bir durumda olup, hem de sonra:

“—Ben dua ettim.”

Bekle bakalım, gelsin... Gelir ama başına felaket gelir, tokat gelir.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde diyor ki:

“—Zalimlere söyle beni zikretmesinler. Çünkü onlar beni zikretti mi ben de onları zikrederim ama, benim o zalimleri zikretmem onlara lanet etmek şeklinde olur.”

Demek ki bu dinin inceliklerini bilmek lazım, başka çaresi yok! İnceliğini bilmedi mi insan çarpılır. Nasıl cereyan şebekesinin, elektrik şebekesinin kanunlarını bilmeyen insana;

“—Aman dokunma, telde cereyan var!” diyoruz.

“—E dokunsun!”

“—Dokundu mu, kül olur.”

“—Yere düşmüş tel, kıpkırmızı... Ne güzel bakır tel, pırıl pırıl... Alayım, eve götürüyüm.”

“—Aman dokunma evladım! Yüksek gerilim var. Aman bu direğin altından geçmeyin. Yüksek gerilim var. Buraya tırmanmayın.”

Kuru kafa, iki tane çapraz kemik.

“—Bu direğe tırmanmayın, ölüm tehlikesi var.”

Tehlike var, görünmüyor ama var. İşte insanların mânevî hayatın bu tehlikelerini bilmesi lazım.

“—Bu yoldan yürüme, burası heyelan mıntıkası!”

“—Buradan gitme, burası çıkmaz sokak!”

“—Bu işi yapma, burası şöyle zararlı!”

“—Buralarda dolaşma, salgın hastalık var!”

“—Buradan hayvan alma, kuduz vakası görüldü! Altı ayburadan kesim yasak.”

Neden? Bir sebep var. Herkesin kolay bildiği bir şey değil ama bir sebep var, onun için yasak.

“—Bu hayvanı hemen kirece gömün!”

Neden? Öyle bir salgın hastalığı var ki onu gömmese, birisi yese, o da hasta olur.

“—Satayım canım, eti kaç kilo gelir!”

Satarsın ama milletin başını derde sokarsın. Onun için, “kirece gömün” diyor, salgın hastalığı var.

İşte maddî hayatın böyle kanunları olduğu gibi, elbette mânevî hayatın da kanunları var. Sen bu kanunlara riayet etme, edebini takınma, kulluğunu bilme, Allah’a sağlam dayanma, inanma, güvenme, hadisleri ayetleri bilme; insan elbet bu gidişle bir yere toslar. Bilmeyen insan bir yere toslar. Ya bilecek ya bir bilenin peşine takılacak.

İşte insanın işlerini yaptırmasının mânevî çaresi burada çıkıyor:

“—Sen kulumun yardımına koş, ben de senin yardımına gelirim!” kaidesi bu hadîs-i şerîfte çıkıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri istese bize her şeyi sebepsiz, bahanesiz, lütf u kereminden, gayp hazinelerinden saçarak verdiği gibi, bizim o hacetimizi de reva etmez mi?

Amennâ ve saddaknâ, eder. Sanki benim şimdi üzerimde bulunan binlerce, milyonlarca, milyarlarca nimeti ben hak ettim de mi bunlar bana geliyor? Hayır, ikramiye! Lütf-u ilâhîden çağlayan gibi, dağlardan derelerden dökülen sular gibi gürül gürül lütuf geliyor. Her müslümanın, her insanın üstüne geliyor. Kâfirin degeliyor. Allah'ın cömertliğini, keremini gör ki kâfirin bile rızkını kesip de ortada bırakmıyor. Bir hikmeti var, hesabı var, onun için...

O bakımdan mânevî hayatın kanunlarını, kaidelerini bileceğiz. Allah, “Sen kardeşinin ihtiyacına koş!” diyor, bizi teşvik ediyor. Dilese onun yardımına koşmadan da verir, zaten veriyor ama bu yoldan olursa, bu bir garanti yoldur. Rabbimiz bizi birbirimizle barıştırmak istiyor. Biz de inatçı keçiler gibi;

“—Barışmam, küstüm, boz, benimle konuşma...”

Birimiz bu tarafa dönmüşüz, birimiz bu tarafa. Aradaki zavallı onu bu taraftan çeker, onu bu taraftan çeker.

“—Uzatın elinizi, barışın; bayramdır, ayıptır, günahdır, etmeyin eylemeyin!”

“—Barışmam.”

Dünyada müslümanlar birbirlerinin kardeşleri olduğu halde okardeşliği bilmiyorlar, birbirlerinin kuyusunu kazıyorlar da Allah-u Teâlâ da kullarını birbirlerini sevsinler, birbirlerine yardım etsinler diye birbirlerine iyilik etmeye sevk ediyor. Ona mükâfat koymuş, “Sen kardeşinin yardımına koşarsan, ben de seni mükâfatlandırırım.” diyor.

İşin aslı, esası ne?

Allah, müslümanlar birbirleriyle kardeş olsun diye böyle mükâfat koymuş. Biz bunu anlamazsak kalın kafalıyız demektir. Allah bizim birbirimizle aramızın düzelmesini istiyor, biz niye bozmaya çalışalım?..

Hatta kulun birisinin rûz-ı mahşerde hesabı görülecek. İyilik tarafı kıl payı birazcık daha ağır geldi, şakakları terlerken, “Cehenneme düşmekten kurtuldu, galiba cennete girecek, dur bakalım paçayı kurtardı...” derken bir hak sahibi daha gelecek.

Muhterem kardeşlerim!

Çünkü insanı yakalayacaklar, ilan edecekler, diyecekler ki:

“—Ey mahşer halkı! Bu filancanın oğlu falancadır. Bunda kimin hakkı varsa gelsin dilesin, bunun hesabı görülüyor!”

Hepimizin hesabı görülecek. Allah hesaba uğramadan giren bahtiyarların arasına bizleri dahil etsin...

Çünkü ne yüzümüz var, ne halimiz var, ne sevabımız var... Halimiz nice olacak? Allah rahmetine gark eylesin. Cennetine öylece dahil eylesin. Orada ince ince hesap olacak. O hesaba en son gelen şahıs diyor ki;

“—Yâ Rabbi! Bu kulda benim de bir hakkım vardı. Bir zaman bana şu kötülüğü etmişti. Şu hakkımı almıştı, versin o hakkımı!”

Versin tamam, senin hakkın, onu verecek.

“—Pekiyi, verin.”

Verince, buradaki sevap oraya gitti mi terazi bozuluyor. Bu, cennete gidecekken cehennemlik oluyor. Kritik noktada, çizgide, orta yerde... Sevabın bir kısmını daha hakkı olan öteki şahsa verince, cehenneme gitme durumuna düşüyor. Ötekisi de zaten can havliyle o sevabı medet bilmiş ona sarılmış. O da sevinerek cennete giderken, cennetin köşkleri kendisine gösteriliyor.

Hadîs-i şerîfte anlatılıyor:

“—Yâ Rabbi! Bunlar ne güzel köşkler. Bu köşkler kimler için hazırlamış Allah'ım? Yâ Rabbi! Kimlere acaba bu köşkler?”

“—Bunlar insanlarda hakkı olduğu halde onların kendisine yaptığı kusurları affedenlerine verilen köşkler.”

“—Aman çok güzel! Yâ Rabbi, ben de bu kardeşimi affetsem bana da bu köşkler verilir mi?”

“—Verilir.”

“—Peki, bu kardeşimi affettim. Ona davacı olmaktan vazgeçtim.” diyor.

Affedince sevap geri asıl sahibinin terazisine giriyor. Tabi o da cehenneme gitmek durumundan paçayı kurtarıyor. Ötekisi artık o köşkların zevkinden, şevkinden, hevesinden cennete giderken, Allah-u Teâlâ Hazretleri tarafından kendisine denilecekmiş ki:

“—Nereye gidiyorsun?”

“—Cennete gidiyorum.”

“Peki, kardeşinin elinden tut, o da cennetlik, onu da götür! Kardeşinin de hesabı düzgün geldi. Affedince o da cehenneme düşmekten kurtuldu. Onun elinden tut da onu da cennete götür. Senin affetmen sayesinde o da cennetlik oldu.” diye onun elinden tutmasını söylüyor.

Peygamber Efendimiz böyle buyurduktan sonra demiş ki:

“—Ey ahali! Allah’tan korkun, ibret alın! Allah-u Teâlâ Hazretleri iki kardeşin arasını bulmak için köşk gösteriyor, onu ona heveslendiriyor, ona hakkını bağışlattırıyor da arayı buluyor. Siz de dünyada kulların arasını bulun!”

Muhterem kardeşlerim!

Biz bugün parça parça dağılmışız. Müslümanların hepsini incelediğin zaman... Şöyle bir röntgene al, hepsinin röntgenini çek; kırmızı yanaklı bir insan görüyorsun. Şişman da, kilosu da var, pazuları da bayağı geniş filan...

“—Sen ona bakma. Onun ciğerinde şu hastalık var.” diyorlar,

“Hasta” diyorlar, bitiyor.

Müslümanların da mânevî röntgenini bir çek, sağlam kaç tane insan çıkar, bilmiyorum. Çünkü İslâm’ı bilmiyorlar. Çünkü bildikleri İslâm’ın ahkâmına uymuyorlar, yaşamıyorlar, tatbik etmiyorlar, utanmıyorlar.

Allah’ın emirlerini okuyoruz da tutmamaya utanmıyoruz. Allah-u Teâlâ her gün bize vaizlerin ağzından, kitapların satırlarından nice

nasihatler gönderiyor, etrafımızda nice ibretli hadise cereyan ediyor da ibret alıp, uyanıp da Allah-u Teâlâ Hazretlerinin yoluna girmiyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

(المؤمنون: ٩٩)

(*Hattâ izâ câe ehadühümü'l-mevtü kâle rabbi'rciùn.*) “Böyle gâfil, câhil, imansız, anlamsız, hayatı boşuna geçiren bir insana ölüm geldiği zaman, uyanır. (*Kâle rabbi'rciùn*) ‘Yâ Rabbî, beni bu ölüm anından geriye döndür; ahiret alemine geçirme, dünya hayatına geri döndür!’ der.” (Mü'minûn, 23/99)

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ

قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ

(مؤمنون: ١٠٠)

(*Leallîa'melü sâlihan fî mâ terektü*) “Beni oraya tekrar geri döndürürsen, geride bıraktığım o alemde, sâlih ameller işlerim, iyi işler yaparım inşâallah!”

(*Kellâ*) “Asla!..” Allah-u Teâlâ Hazretleri onun böyle demesi ihtimâlini reddediyor. Yâni, böyle diyen bir insanın arzusunun kabul edilme ihtimâli olmadığını beyân ediyor. Ölüm geldiği zaman tehir olmaz, ölümden sonra da geriye dönüşü olmayan ahiret hayatı başlıyor.

(*Innehâ kelimetün hüve kâilühâ,*) “O bir boş sözdür ki, işte o onu söylüyor. ‘Döndür yâ Rabbî dünyaya!’ diye söylüyor ama: (*Ve min verâihim berzahun ilâ yevmi yüb’asûn.*) “*Ba’sü ba’de’l-mevt* oluncaya kadar, yâni bütün kâinatta ölmüş olan insanlar kıyamet koştuktan sonra dirilinceye kadar, aralarında bir berzah vardır; geçilemez bir mânia, bir set vardır.” (Mü’minûn, 23/100) O bu lafı söyler ama, o sözün kıymeti yoktur.

Hayat denilen fırsat elden geçmeden, eğer aklımız varsa hayır yapmaya koşmalıyız. Çünkü bu yolun geri dönüşü yok. Kabir kapısından geçti mi, ecel şerbetini içti mi, insanın geri dönmesi yok; bu iş bitiyor.

O bakımdan ahiret tarafına göçmeden, burada hayır hasenât yapmaya bakalım! Kardeşlerimizin yardımına koşalım, kesenin ağzını açalım, yardım edelim, hizmet edelim. Hizmet eden izzet bulur. Yardım eden yardım bulur. Sadaka verenin malı ziyadeleşir. Hayır yapan hayırlara erer. Birisinin ihtiyacına koşanın Allah yardımına erişir. Bu iş böyle gider. Kalbimizi pak edelim, birbirimize karşı sevgimizi sâfî eyleyelim.

Bu, ayıp oluyor ve bir de bu sefer riyakârlık oluyor.

Müslümanız; ben onu sevmiyorum, o beni sevmiyor. Karşı karşıya geliyoruz, yüzümüze gülüyoruz, el sıkıyoruz. Bırak, sıkma elini! Sevmiyorsun ki! Aleyhinde konuşuyorsun, yüz yüze geldiğin zaman;

“–Nasılsın efendim, iyi misin? Arz-ı hürmet ederim, Allah ömürler versin!”

Yalan! Riyakârlık oluyor. İçi başka, dışı başka insana ne derler? O duruma düşüyoruz. Dobra dobra söyle, “Kardeşim! Ben sende şu kusuru görüyorum.” de.

“–Canım, doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.”

Kovsunlar ya! Onuncu köyü kurarız, olur biter! Dokuz tane köyden kovulanlar gitsin onuncu köyü kursunlar. Tamam, orası doğrular köyü olur. Dokuz tane köy, ondan sonra onuncu köy; iyi köy olur. Oraya gideriz, ne yapalım...

Allah bizi doğruluktan, rızasından, insaftan, merhametten ayırmasın...

İslâm ahlâkını içimize emelim, alalım. Toprak var; yağmur yağar, üstünden akar gider, çoraktır, bir şey bitirmez. Bitirse bitirse diken bitirir, çoban çökerten diken bitirir, üstüne bastığı zaman insanı zıplatır, başka bir işe yaramaz. Öyle yer var ki senede iki mahsul, üç mahsul verir. Diz boyu ot, renk renk çiçekler olur. Arılar vızıldar, kelebekler uçar, bülbüller öter. Yerine göre...

Allah bizim toprağımızı çorak etmesin. Gönlümüze yumuşaklık versin, gönlümüze kabiliyet versin...

Böyle güzel bir din nasib olmuş. Böyle güzel ahkâmı Avrupalı bulsa, mal bulmuş mağribî gibi yağmalar. Biz bulmuşuz, biz de mirasyedi gibi kadrini bilmeden yağmalıyoruz. Böyle

güzel dinimiz var, böyle kötü halimiz var. Cami dolusu insan, bir çuval bir şey etmez. Beraber bir şey yapamazlar; aralarında ihtilaf, çekişme, gruplaşma, dedikodu, gıybet... Aralarında Allah ne yasak etmişse hepsi var, Allah ne emretmişse hiçbiri yok.

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

(البقرة: ١٥٦)

(*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) [Biz Allah'ın kullarıyız ve biz ona döneceğiz.] (Bakara, 2/156)

Bu işi şeytan mı başardı? Kâfirler mi düzenlediler? Nasıl oldu bilmiyorum; Allah'ın ne kadar yasak ettiği şey varsa kemâliyle mevcut. Bütün takımıyla, eksiksiz, a'sından z'sine Allah'ın yasak ettiği her şey var. Ne ararsan bulunur, derde devadan gayrı. Hepsi var.

Allah'ın istediği şey?.. Ara ki bulasın, yok! Haydi bir takvâ ara, dürüstlük ara, fedakârlık ara, samimi arkadaşlık ara. Nerede?.. Nerede samimi arkadaşlar? Dervişlik kardeşlik, ihvanlık demek! Tasavvuf sevgi, muhabbet, saygı, fedakârlık demek! Böyle bir şey varmış bir zamanlar, masal gibi... Otur ki dedenin dizine, "Bir zamanlar böyle bir şey vardı evladım." diye aksakalını gözyaşlarıyla sulaya sulaya anlatsın sana, dinle.

b. Lâ ilâhe illa'llâh Sözü Belâları Önler

İkinci hadis-i şerife geçiyorum:²

لَا يَزَالُ قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَدْفَعُ سَخَطَ اللَّهِ عَنِ
الْعِبَادِ حَتَّىٰ إِذَا نَزَلُوا بِالْمَنْزِلِ الَّذِي لَا يُبَالُونَ
مَا نَقَصَ مِنْ دِينِهِمْ إِذَا سَلِمَتْ لَهُمْ دُنْيَاهُمْ فَقَالُوا
عِنْدَ ذَلِكَ قَالَ اللَّهُ لَهُمْ كَذَبْتُمْ

(الحكيم عن نأس)

RE. 487/2 (*Lâ yezâlü kavlü lâ ilâhe illa'llâh, yedfausehata'llâhu ani'l-ibâdi, hattâ izâ nezêlü bi'l-menzil, ellezî lâ yübâlûne mâ nekasa min dînihim izâ selimet lehüm dünyâhüm, fekalû inde zâlike, kâle'llâhu lehüm: Kezebtüm!*)

Enes RA'dan bir hadîs-i şerîf ki, bu hadîs-i şerîfi gönlümüzün sayfasına mutlaka yazalım, hiç unutmayalım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz; (*Lâ yezâlü kavlü lâ ilâhe illa'llâh, yedfau sehata'llâhi ani'l-ibâd*) “*Lâ ilâhe illa'llah* sözü, kelime-i tevhîd, Allah'ın kızgınlığını kullar üzerinden def eder durur.”

Kul, *Lâ ilâhe illa'llah* dedikçe Allah'ın sahatı, gazabı, kızgınlığı, kahrı, ikabı, azabı, itabı onların üzerine gelmez. O lâ ilâhe illallah onları korur. Neden?

² Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.17; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.214, no:399; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.296, no:868; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.82, no:224; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.145, no:17792.

Lâ ilâhe illa'llah diyorlar; ehl-i tevhîd, Allah'ın varlığına, birliğine inanmış. İki demiyor, üç demiyor, çok demiyor; Allah bir diyor. Allah'a bağlılığı tamam, *Lâ ilâhe illa'llah* diyor. Bu Allah'ın gazabını, kızgınlığını, kahrını engelleyen bir siperdir, bir mâniadır; kulu korur. Bu sözün mânası, kul bunu dedikçe Allah'ın kahrına, gazabına uğramaz demek.

Ne zamana kadar?

“Bir zamana kadar ki... (*Hattâ izâ nezelû bi'l-menzihi'llezî lâ yübâlûne mâ nekase min dînihim, izâ selimet lehüm dünyâhüm.*) Öyle bir noktaya gelinceye kadar ki, dünyalıkları dosdoğru, tıklarında gidince, dinlerinden uğradıkları kayıplara aldırılmaz duruma düşünceye kadar bu koruma devam eder.”

“—Dinim eksilirse eksilsin, dünyam yerinde ya... Köşküm, konağım, arabam var ya, param geliyor ya, sıhhatim yerinde ya, göbeğim kocaman ya... Keyfim tıklarında, her işimi yapmışım. Çocuklar yetişmiş, ticarethanemden gürül gürül gelir geliyor...”

Ama ahireti gidiyor, dini noksanlaşıyor.

Hani sen sabah namazlarına gelirdin mübarek, ne oldu? Hani sen yatsı namazlarında, beş vakitte camimizde görünürdün, ne oldu? Hani sen bir zamanlar hayırlar yapardın? Hani sen bizim toplantılara gelirdin? Hani senin hanımın bayağı müslüman bir hanımdı? Hani senin çocuklar bizim Kur'an dersine gelirlerdi? Yahu her şey değişti, ne oluyorsun? Hacı Efendi sen de mi yahu?..

“—Canım işte ne yapalım, zaman sana uymazsa sen zamana uy.”

Uy da belanı bul! Zaman sana uymazsa sen zaman uy; aç etekleri, aç göğsü, aç saçı, aç başı, ondan sonra tamam...

Eskiden, ben hatırlarım, çok yaşlı bir insan değilim, düğün olurdu; gelinin yüzünü erkekler görmezdi. Gelin annesinin evinden güveyin evine giderken başı örtülü olur, üstüne allı ve pullu kalın bir örtü örterlerdi. Gelinin yüzü görülmezdi. Duvağın üstünden allı pullu bir örtü örtülür, bir de kimse görmesin diye kapının iki tarafına çarşaf gerilirdi.

Bir de gelin çıktı mı etrafa para saçarlardı. Çocuklar, “parayı kapacağız, uğurdur, berekettir, üç kuruş aldım, beş kuruş aldım” filan derken herkesin dikkati o tarafa dağılır, gelin de oradan evine giderdi. El-hamdü lillâh, nâmahreme saçının kılını göstermeden bu iş biterdi.

Şimdi nasıl?

Şimdi gelinin tuvaleti sırtından kuyruk sokumuna kadar açık. Gavurları, Avrupa’yı demiyorum, Türkiye’de... Bizim memleketimizin, bir zamanlar babaları şöyle şöyle olan insanların evlatları. Göğüs açık, kollar yok... Kumaş yetmediğinden mi? Değil! Kumaş olsa bile orayı keserler. On kat kumaş olsa yine keserler. Etek kısa veya uzun ama kenarı yırtmaçlı... Bir güveyle dans eder, bir başkasıyla dans eder, bir başkasıyla... Onunla öpüştü, resimler; bununla öpüştü, resimler; onunla dans etti filan...

Nerede kaldı Müslümanlık? Bu, tam Fransızların, İngilizlerin, Amerikalıların düğününe benzedi. Senin adın ne? John mu, Henry mi? Senin adın, dinin, akiden, inancın ne?

“—Orayı hiç sorma!”

Gusül etmesi gerektiğini bilmeyen insanlar var. İyi ki sorduğun zaman, “Ben Müslümanım!” diyor. Adı diline zor gelip de onu da unutanlar vardır. Evlenip bizim Hocaefendileri filan Şişli’den, bilmem nereden çağırıyorlarmış. Ben de onlardan duyuyorum; beni hiç öyle bir yere çağırmadılar. Duyuyorum ki nikâh kıyacak Hocaefendi diyormuş ki;

“—Şu şu farzları biliyor musun?”

“—Bilmiyorum.”

“—Sen bunları öğren, öyle nikâhını kıyayım!” diyormuş.

“—Guslü bilmiyorlar hocam.” diyor.

Evlenecekler, ortalıkta cünüp gezecek. Böyle bir duruma düşmüş ama anası, babası memnun;

“—Bizim oğlan Amerika’da okudu. Aldı bir Amerikan kızı.

Suadiye’de bir köşkleri var, işleri de iyi maşallah!” diyor.

Hiç aldırılmıyor! Yine de *Lâ ilâhe illa’llah* diyor. Çünkü bir hocadan bir ders almış, dervişim diye, *Lâ ilâhe illa’llah* da diyor. Bu *Lâ ilâhe illa’llah* onu korur mu?

“—Hayır, korumaz artık.”

“–Neden?”

Dünyası tıkırında olduğu için, dinin noksanlaşmasından yüreği titremiyor!

Peygamber Efendimiz onu söylüyor:

“–*Lâ ilâhe illa'llah* kelime-i tevhîdi, bu mübarek kelâm, bu mübarek söz Allah'ın kahrını, gazabını kulların üzerinden çeker. Kulları Allah'ın gazabına uğratmaz. Ama öyle bir noktaya gelinceye kadar ki, dünyalığı tıkırında olduğu zaman dininin noksanlaşmasına aldırmış etmez duruma gelinceye kadar. Artık o zaman, *Lâ ilâhe illa'llah* onu korumaz.”

Lâ ilâhe illallah dese de...

“–Sen ehl-i tevhîd misin? Sen bu sözün ehli misin?”

“–Değilsin!”

O zaman Allah'ın kahrını, gazabını yağar.

Arkadaşlar! Bizim koca devlet-i aliyyemiz bundan gitmiştir. Şimdi işçi gönderdiğimiz yerlerden, şimdi petrol aldığımız yerlere kadar; Afrika'nın Sudan'ının aşağısından, adını bilmediğimiz Komor adalarından, bilmem ne takımadalarına kadar adına hutbe okunan bir ülke idik.

Komor takımadaları, Afrika'nın doğusunda... Komor adasından adamlar buraya gelmiş; onların da dünyadan haberi yok bizim de... Al birini vur ötekisine; birbirinden fark yok... Pabucun teki gibi; biri sağ, biri sol, ikisi birbirine eşit... Hâlâ Abdülhamid Han adına hutbe okuyor. Abdülhamid Han öleli şu kadar zaman geçti,

ölüye hutbe okumanın ne faydası var? Nerede sizin birliğiniz, beraberliğiniz, iş birliğiniz?

Amerika birleşti, kırk dokuz tane devlet... Kırk dokuz yıldızlı bir bayrak koydu ortaya, koca kıta bir devlet haline geldi. Avustralya birleşti. Hollanda bir federal devlet haline geldi. Almanya birleşti, Prusya beyliği, Bavyera beyliği vs... Federal Almanya'yı kurdu. Rusya birleşti, birleşti, birleşti; bizim Kırım'ımızı, Kafkasya'mızı, Türkistan'ımızı aldı, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği oldu.

Allah'ın birliği, kardeşliği emrettiği müslümanlar parça parça!.. Komor adalarında Abdülhamid Han adına hutbe okunuyor; bizim Komor adalarının nerede olduğunu bilen babayiğitlerimiz parmakla sayacak kadar az.

Komor adaları nerede?

Ne bileyim dünyada mı, ahirette mi? Afrika'da mı, Asya'da mı, Amerika'da mı? Amerika'da müslüman var mı yok mu? Müslümanın müslümanla ilgisi yok. Halbuki müslüman müslümanın kardeşi. Müslüman müslümanın yardımına koşacak.

İngilizleri Sudan'dan defetmek için biz devlet-i aliyye zamanında Sudanlılara yardım etmişiz. Şimdi de Somali'ye gıda yardımı yapalım filan gibi yavaş yavaş bir kıpırdanışlar var. Demek ki çalışırsak bir şeyler olacak.

Kimseyi suçlamıyorum ama günahlarımızdan... Bizim mü'min olmamız, *Lâ ilâhe illa'llah* dememiz, minarelerde *Eşhedü en lâ ilâhe*

illa'llah diye imamların, müezzinlerin bağırması çare etmemiş ve birçok topraklar elden çıkmış da, o topraklardaki kardeşlerimizin de malları, canları, kadınları, kızları, ırzları, namusları ne badirelere uğramış.

“—Yâ Rabbi! *Lâ ilâhe illa'llah* dediğimiz halde bu belâlar başımıza neden geldi?”

Bu hadisten dolayı geldi. Bu hadîs-i şerîfin içindeki hakikatten dolayı o belâlar geldi. Çünkü *Lâ ilâhe illa'llah* diyorsun ama, *Lâ ilâhe illa'llah*'ın ehli değilsin. Çünkü dininden bir şey noksanlaştığı zaman aldırıyorsun, dünyaya dalmışsın. Dünyalık yerinde olduğu zaman din olsun, olmasın...

Ne diyor şair, Süleyman Efendi diye birisi için şiir yazmış:³

Ayakkabısı vurmadiğı zamanlarda

Anmazdı ama Allah'ın adını;

Günahkâr da sayılmazdı.

Yazık oldu Süleyman Efendi'ye...

Ayakkabısı vuracak; “Allah'ım! Aman yâ Rabbi! Ayağım, nasırım! Allah'ım Allah'ım!”

“—Neden ‘Allah'ım!’ diyor bu adam?”

“—Ayakkabısı nasırını vurdu da ondan, yoksa doğru düzgün dindarlığından değil!”

O şehitlerin torunları ayakkabısı vurmasa Allah'ın adını anmayacak hale gelmiş.

---

³ Orhan Veli Kanık (1914-1950), Kitabe-i Seng-i Mezar.

Bu nedir?

Elif'i görse mertek [sırık] sanıyor.

Mertek nedir?

Millet Şimdi onu da bilmiyor. Eskiden elif'i görünce mertek sanırmıŐ, Şimdi mertek ne demek onu da bilmiyor. O hle gelmiŐiz ama Greta Garbo'nun yaŐını, Brezilya takımının santrforunun adını, Macaristan'la Arjantin maç ettiği zaman golleri kimin attığını, kaç sıfır yendiğini, filanca kupayı kimin aldığını, falanca artistin bilmem hangi hünerini, evinde bilmem hangi nane yediğini, gözünün rengini, boyunun ölüsünü, belinin darlığını... her Şeyi bilir!

Kendisine lazım olan Şeyi bilmez. Anası babası da, çevresi de bir Şey demez.

Dünyalık tıkırında, para kazanıyor;

“–Mühendis bizim oğlan!”

“–Doktor bizim oğlan!”

“–Hariciyeci bizim oğlan!”

“–Dininden ne haber? Dini ne durumda?”

“–Hocam, yok öyle bir Şey...”

Öyle bir Şey olmadığı için problemi de yok. Din olmayınca insanın din bir problemi de olmaz. Cepler delik, içinde para olmadıktan sonra mahzuru yok. Para olsa, cebimden düştü dersin ama, para yoksa cep delik olmuş olmamıŐ, mahzuru yok gibi oluyor.

Muhterem kardeşlerim!

Bütün bu sitemli sözlerin arkasından alacağımız ders şudur ki, *Lâ ilâhe illa'llah*'ı dürüst söyleyelim! *Lâ ilâhe illa'llah* sözünün eri ve ehli olalım! Allah'a müslüman kulsak, Müslümanlık diye bağlanmışsak, güzel Müslümanlıkla kulluk edelim. Bizim dinimizdeki noksanlaşma, ahiretimizin mahvının kırmızı tehlike işareti demektir. Tedbir alalım!

İnsan ahiretine çalıştığı zaman, dünyalığı noksanlaşsa bile beis değil, mahzuru yoktur ama işin enteresan tarafı Allah dünyalığı da verir. Sen ahireti düşünerek; “Dünya benim gözümde yok. Ölsem de gam yemem, hiç param kalmasa da aldırmam, sokaklarda da kıvransam beis yok, mahzur yok. Ben Allah'ın rızasını ve âhireti istiyorum!” deyince, Allah bu sefer kapıları açıyor, insana güldür güldür dünyalık da geliyor.

Adamcağızın birisinin evinde bir bereket, bir bereket, birhayır... Allah Allah! Bir hocaya gitmiş demiş ki:

“—Hocam! Ben bu işten şüpheleniyorum, acaba bu istidrac mıdır?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا
يَعْلَمُونَ وَأَمْلِي لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ

(الأعراف: ١٨٢ - ١٨٣)

(*Ve'llezîne kezzebû bi-âyâtinâ senestedricühüm min haysü lâ ya'lemûn*) [Âyetlerimizi yalanlayanları, hiç bilmeyecekleri yerden yavaş yavaş helâke götüreceğiz. (*Ve emlî lehüm, inne keydî metîn*) Onlara mühlet veririm, ama benim cezam çetindir.] (A'raf, 7/182- 183) buyuruyor.

“—Acaba bu da insanın gafletinin bir emaresi midir, istidrac mıdır? Allah'a kulluğum kötü olduğundan böyle bolluk gibi görünüyor da, ondan sonra başıma bir felaket mi gelecek?” diye gitmiş hocaya sormuş.

Eski insanların meseleleri bunlar. Yeni insanlar ne istidracı nekerameti bilir; ne kahrı ne lütfu bilir...

Hoca demiş ki:

“—Anlamak kolay; bir hafta ekmeğın üstüne yağ sür, sokakta ye, bir hafta sonra cuma günü yine gel!”

Bir hafta sonra gelmiş:

“—Nasıl, azaldı mı evindeki bereket?” demiş.

“—Yok, azalmak ne! Daha beter arttı. Her yerden Allah'ın lütfu, rızkı, nimeti yağıyor. Anlayamadım bu işi hocam.” demiş.

“—Ben sana sokakta ekmeğ ye dedim, yemedin mi?”

“—Yedim.”

“—Nasıl yedin, anlat bakalım!”

“—Efendim, kul hakkı olur, kimse görmesin diye saklayarak yedim. Kimsenin olmadığı yerde bir ısırıldım, yine sakladım; öyle yedim. Kırıp

dökmemeye dikkat ettim. Şurama bir mendil koydum. Yine çok dikkat ederken bir keresinde ısıırken bir ekmek kırığı birazcık sıçradı, toprağa düştü. Araya araya bir hal oldum, bulamadım da orayı taşla çevirdim. Öyle sıra sıra taşlarla bir daire yaptım ki, kimse üstüne basmasın diye... Bir kırığı düşürdüm, başka kırık düşürdüğümü de bilmiyorum. Kimseye yediğimi de göstermedim.”

“—Git git! Sana bu nimetler Allah’ın lütfudur. Çünkü sen edepli bir kulsun da ondan geliyor. Eğer edepsiz olsaydın, başkasına göstere göstere ekmek yediğinden, etrafa kırıklarını döktüğünden, basıldığından, hürmetsizlikten başına dertler gelecek, rızkın azalacak, gelen varidat da kesilecekti.” demiş.

İşte biz de Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin yolunda yürürsek, Allah dünya ve ahireti de verir. Dünyayı da verir çünkü rızık Allah’ın Rezzaklığının garantisi altındadır. Rızık o veriyor. Allah vermese, sen ne yapsan rızık elde edemezsin.

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte buyurmuş ki:

“—Sabahleyin benim oturup zikirle, Kur’an’la, ilimle, irfanla meşgul olmam, ufukları dolaşıp rızık aramamdan daha çok rızık celbedicidir.”

Demek ki iki insan var: Birisi, sabah namazından sonra güneşin doğma vaktinde, İşrak vakti gelinceye kadar oturup ilim dinledi, Kur’an okudu, tesbih çekti, ibadetini yaptı.

Ötekisi de, “Aman pazarın keyfini kaçırmadan varayım, ticaretimi yapayım!” diye pabucunu kaptığı gibi gitti; alışveriş, ticaret vs... O ticaretini, bu ibadetini düşündü. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerifte:

“—O oturan kimsenin kazandığı rızık, ufukları, âfâkı dolaşarak rızık arayan insanın kazanacağı rızıktan daha fazladır.” buyuruyor. Bilen bir kimse, salâhiyetli bir kişi ve salâhiyetli bir ifade olarak, “O daha çok rızık celbeder.” diyor.

Demek ki Allah yolunda yürüdün mü Allah seni yuvasındaki kuş yavruları gibi besler.

“—Besler mi?”

Besler! Kâdir... Rızık gönderir, bahaneler icad eder, ihsan eder, ikram eder. Sen Allah yoluna aykırı gittikçe, başına felaketler yağar.

Kadının birisi geldi:

“—Bizim efendi biraz moralini bozdu, huyunu değiştirdi. Yanlış yollara saptı, şöyle etti, böyle etti... Bir haram malzeme satma dükkânı açtı, içki dükkânı açtı, büyük felaketler...”

Ondan sonra içki dükkânı bir gece soyguna uğramış. Sermayesi, kasası, şusu busu her şeyi soyulmuş.

“—Yâ Rabbi! Neden bu benim başıma geldi? Allah niye bunu benim başıma getirdi?” diye dükkân sahibi isyan ediyor.

Hanımı da demiş ki:

“—Allah’ın yolunda gitmediğinden bu ceza...”

Doğrudur; Allah yolunda gitmediğinde Allah öyle ceza verir. Ya oradan verecek, ya başka yerden verecek. İnceldiği yerden kopar bu iş, neresi zayıfsa oradan patlar gider. Ya kendi bedeninde bir hastalık görür, ya dükkânı yağmaya uğrar, ya yangında yanar, ya çocuğu âsi olur, ya hastanede verir, ya hapishanede soluğu alır, gider...

Allah'ın yasak ettiği şeyde hayır yoktur. Allah'ın helâl kıldığı, tavsiye ettiği şeyde de zarar yoktur. Bunu müslümanın artık anlaması lazım! Kâfire bile anlatırız da, müslümanın haydi haydi bilmesi lazım.

Lâ ilâhe illa'llah sözünü doğru diyelim! *Lâ ilâhe illa'llah* sözünün ehli olalım. Dinimizin seviyesinin nasıl gittiğini ibresinden, kontrol saatinden kontrol edelim. Araba ile giderken, arabanın deposunda benzin kalmadı, kırmızı yanmaya başladı; “Aman benzinciye ne kadar var? Oraya kadar beni götürebilir mi? Depoyu dolduralım.” diyorsun. Pekiyi, ahiret ibresi günaha doğru gidiyor, cehenneme gidecek gibi bir durum görürsen niye tedbir almayasın? Almamız lazım! İşte o tedbirleri alalım, o mantıkla çalışalım.

“—Benim dünyalığım bugün yerinde, elhamdülillah. Para kazandım ama ahiretim ne âlemde? Allah'a yararlı bir iş yapabildim mi? Bu kazancım helal mi? Yarınım için yani rûz-ı mahşer için, ahiret için bir güzel çalışma ortaya koyabilmiş miyim?” diye aklımız varsa bu hesabı da yapalım muhterem kardeşlerim!

c. Hased Etmenin Kötülüğü

Üçüncü hadîs-i şerîf:⁴

لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا لَمْ يَتَحَاسَدُوا

(طب.ع ن ضمرة بن ثعلبة)

RE. 487/3 (*Lâ yezâlü'n-nâsü bi-hayrin. mâ lem yetahâsedû*)

(*Lâ yezâlü'n-nâsü bi-hayrin*) “İnsanlar daima hayır içinde devam eder dururlar, (*mâ lem yetahâsedû*) birbirlerine hased etmedikleri müddetçe...”

Muhterem kardeşlerim! Bu hadislerin bir tanesi de insana yeter. İnsanı bir söz kurtarır, cennete sokar. Bir hadîs-i şerife sımsıkı sarılsa insan... Bir hadîs-i şerif yeter.

Meselâ, buyrulmuş ki:⁵

---

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.309, no:8157; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.149, no:13045; Damratü'bnü Sa'lebe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.463, no:7449; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.142, no:17780.

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.431, no:2334; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.468, no:3962; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.413, no:15456; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.69, no:6396; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.5, no:5698; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.349, no:7874; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.386, no:2711; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.52, no:1792; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.78, no:5753; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.457; Süfyan ibn-i Abdullah es-Sakafî RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLII, s.391; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.65; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.176, no:36524; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.272, no:34210.

قُلْ رَبِّيَ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقِمْ

(حم. عن سفیان بن عبد اللہ الثقفی)

(*Kul rabbiya'llah, sümmе'stakim*) “Rabbim Allah de, sonra dosdoğru ol!”

Yeter bu nasihat! Uzun ciltler, kitaplar okuyup laf yapmaya lüzum yok. İnsanın kalbi sâfi oldu mu, sırat-ı müstakimde her işini Allah'ın rızasına uygun, düşüne düşünce yaparak yürüdü mü cenneti bulur. Yani iş lafın çokluğunda değil. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki;

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ
الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا

(الجمعة: هـ)

(*Meselü'llezîne hummilü't-tevrâte sümmе lem yahmilûhâ, kemeseli'l-himâri yahmilû esfârâ*) “Tevrat kendilerine öğretildiği halde Tevrat'ın ahkâmı ile hükmetmeyenler, sırtlarına kitap yükletilmiş merkeplere benzerler.” (Cum'a, 62/5)

İnsan bir sürü bilgiyi bilse, Allah'ın yolunda gitmese, neye benzer? Sırtına kitap yükletilmiş merkebe benzer. Bir sürü bilgi var sırtında, merkeplikten kurtulamamış. Merkep, ne kötü bir benzetme! Taberî Tefsiri, Kurtûbî Tefsiri, filanca hadis kitabı... O hayvanın merkepliğine onun bir faydası yok, o alim olmaz. Onu medreseye hoca yapmazlar, merkeplik devam ediyor. Onun için bilgi çokluğu esas değildir; bildiğini tatbik etmek esastır.

Bir hadis yeter!

Tekrar hadis-i şerifimize dönelim:

(*Lâ yezâlü'n-nâsü bi-hayrin*) “İnsanlar daima hayır içinde devam eder dururlar, (*mâ lem yetahâsedû*) birbirlerine hased etmedikleri müddetçe...”

Bu sözün çevrilmiş şekli nedir: Birbirlerine hased ettiler mi, hayır, bereket ortadan kalkar, gider.

Buradaki insanlar geneldir; “Dünya üzerinde ne kadar insan varsa hased etmeden, yardımlaşarak yaşarlarsa, başarılı olurlar; birbirlerine hased ederlerse, hayır, bereket gider.” demek.

Müslümanın en çok sakınması gereken huylardan birisi hased duygusudur. Hased, kıskanmak duygusudur. Çok kötü bir duygudur. Hased hakkında buyrulmuş ki:⁶

---

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.V, s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.VI, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XII, s.193, no:11738.

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

(د. هب . عن أبي هريرة؛ ه. ع . ش . هب . والديلمى عن أنس)

(*El-hasedü ye'külü'l-hasenâti, kemâte'külü'n-nâru'l-hatab*)

“Hased haseneleri yer bitirir, ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi...”

Hased duygusu, insanın başka ibadetlerden kazanmış olduğu sevapları da berbat eder, onları da yakar bitirir. Namaz kılmış, oruç tutmuş, hacca gitmiş, umre yapmış, Ramazan'da itikâf etmiş; hased ettiğinde onlar da gider.

İnsanın kalbinde hased, kıskançlık olmayacak. Birbirleriyle hasedleşirlerse o zaman hayırdan mahrum olurlar, şerlere uğrarlar, sevapları gider, birlikleri beraberlikleri gider, mahv u perişan olurlar.

Bir grup arkadaşım bir şehirden gelmiş. Oradaki rekabetten bahsettiler. Bu hased hadîs-i şerîfi karşımıza çıktı. Müslüman müslümana rekabet etmez, hased etmez, onun hayrını kıskanmaz. Kıskanırsa, oradan bir hayırlı iş çıkmaz.

Müslümanlar birbirlerine hased ederlerse, birbirlerini yerler bitirirler; atı alan Üsküdar'ı geçer, onlar arkalarından baka kalırlar. Müslüman müslümana hased etmeyecek! Müslüman müslümanın hayrını isteyecek, “Allah daha çok versin!” diyecek.

Şeyh Sadi'nin sözü güzel, diyor ki:

همگنان را راضی کردم مگر حسود را، که راضی
نم یشود، الأُّ به زوال نعمت م ن

(*Hemginan ra râzî kerdem*) “Hayatta ustalık yaptım, basîret gösterdim, dikkat ettim, herkesin gönlünü aldım, herkesi memnun ettim; (*meger hasûd râ*) hasedçi müstesnâ, onu memnun edemedim.” diyor.

Neden?.. (*Ki râzî nemî şûd*) “Adam ne yapsam razı olmuyor; (*illâ be zevâl-i ni'met-i men*) illâ benim elimdeki nimetin gitmesini istiyor. İstiyor ki ben kıvranayım. Ondan memnun edemiyorum.”

Çünkü o bendeki nimetin zeval bulmasını istiyor, başka türlü içi rahat etmiyor.

“—Ne istersen alayım.”

“—Hayır! Sendeki senden gitsin. Sen mahrum ol!” diyor.

Sen bu güzel duruma, bu mevkiye bu makama geldin, bu başarıyı elde ettin, bu paraları kazandın. Bu evler, bu bahçeler, bu köşkler... Ah kuruyor, titriyor.

“—Allah sana da versin!”

“—Yok! Sendeki gitsin. Senin iyi durumuna dayanamıyorum, sendeki gitsin!”

İşte hased bu! Hased çok kötü bir huydur, cemiyetleri mahveder.

İyi şeylerde hased olur, ona gıpta derler.

Mesela birisine Allah ilim vermiş, ilmini herkese anlatıyor. Sen gıpta et:

“—Ah Allah bana da ilim verse de ben de böyle anlatsam, ben de böyle sevap kazansam...” de.

“—Allah onun aklına bunaklık versin, ilmini unutsun, o insin aşağıya...”

Bu tarzda, onun kötülüğünü istemekle olmaz da Allah birisine ilim vermiş:

“—Ne güzel, mâşâallah, ne alim, ne faziletli kişi! Allah bizim evlâtlara da, bize de nasib etsin...”

Tamam, bu gıpta, bu iyi!

Allah birisine mal vermiş, mübarek açmış kesenin ağzını, ona yardım ediyor, buna yardım ediyor. Fakirler memnun, çevresi memnun, akrabası memnun, yanında çalışanlar memnun... İyi tamam, ona da gıpta edilir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

---

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.217, no:1320; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.251, no:1352; İbn- i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.251, no:4198; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.432, no:4109; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.292, no:90; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.73, no:7528; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.88, no:19951; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.426, no:5840; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.200, no:1712; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.469, no:3860; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.11, no:5078; İbn-i Ebî

Şeybe, *Müsned*, c.I, s.206, no:196; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.55, no:99; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.61, no:60; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.353, no:994; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.16, no:18; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.64, no:1535; Şâşî, *Müsned*, c.II, s.271, no:685; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.363; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:16050; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.377, no:17045.

لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ
عَلَىٰ هَلَكْتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ
يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

(حم . خ . م . ه . حب . عن ابن مسعود)

RE. 480/9 (*Lâ hasede illâ fi'sneteyni*) “Hased yoktur, ancak iki şeye gıpta edilebilir, hased edilebilir:

1. (*Racülün etâhu'llâhu mâlen, feselletahû alâ heleketihî fi'l- hakkı*) Bir kimse ki Allah kendisine mal vermiş, onu Hak yolunda harcıyor.
2. (*Ve racülün âtâhu'llahu hikmeten, fehüve yakdî bihâ ve yuallimühâ*) Bir kimse ki Allah ona ilim vermiş, hem ilmiyle amel ediyor, hem de başkalarına öğretiyor.”

Bu iki kimseye gıpta edilebilir. Çünkü onun kötülüğünü istemiyor, kendisi de iyi olmak istiyor. Bu normal! İnsanın kendisinin iyi olmasını istemesi güzel, iyilikleri isteyeceğiz. Birisinde bir güzel şey gördük mü “Ben de iyi olayım!” diye örnek alıp iyi olmayı istemek uygun. “Ondaki olmasın, ona çelme takayım, o ilerlemesin!” demek uygun değil.

Gençlerden misal verelim. Futbol oynarken ötekisi gole doğru gidiyor, gol atmasını diye bir çelme takıyor; işte onun gibi oluyor.

Allah kötü huyların her çeşidinden ve hasedden müslümanları korusun... İyi huyların her çeşidiyle cümlemizi müzeyyen eylesin... O güzel huyları hayatımızda tatbik ederek, Allah'ın rızasını kazanmamızı nasib eylesin... O güzel huylarla cennete dahil olmayı, Efendimiz'e komşu olmayı, cemâlullah'ı görmeyi nasib eylesin...

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21. 06. 1987 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

